

Artikel 17 Rembours

- Lid 1 Afleveren tegen betaling van het rembours
- Lid 2 Geadresseerde betaalt niet zoals overeengekomen; vervoerder moet instructies vragen
- Lid 3 Binnen twee weken doorbetaling van het rembours aan de afzender
- Lid 4 Aanvang van de tweewekentermijn
- Lid 5 Verplichting van de geadresseerde om het rembours te voldoen
- Lid 6 Aflevering zonder inning van het rembours; de vervoerder moet de schade aan de afzender vergoeden
- Lid 7 Remboursprovisie komt ten laste van de afzender
- Lid 8 Verjaringstermijn in geval van rembours

Artikel 17 lid 1 – Afleveren tegen betaling van het rembours

Rembours Indien de goederen met een rembours zijn belast betekent dit dat de vervoerder bij aflevering van de zaken een zeker geldbedrag (meestal de koopprijs) van de geadresseerde moet innen, welk bedrag de vervoerder weer moet afdragen aan de afzender.

Vroeger waren er veel meer rembourszendingen, zowel nationaal als internationaal, dan de laatste jaren het geval is. Bij websitewinkels en verzendhuizen moet eerst worden betaald alvorens de gekochte waren als gewone pakketten worden toegestuurd.

Ook wordt er bij rembourszendingen, zeker in Nederland, door de geadresseerde steeds vaker 'gepind' ofwel elektronisch betaald zodat de koopprijs daadwerkelijk wordt geïnd. Als het geld naar de rekening van de vervoerder wordt overgemaakt, moet hij het remboursbedrag wel overmaken aan de afzender; zie daartoe bij art. 17 lid 3 'Doorbetaling van het rembours binnen 2 weken'.

Dit alles neemt niet weg dat er nog heel wat rembourszendingen plaatsvinden waarbij met contant geld of met cheques (in het buitenland) wordt betaald.

Rembours in Boek 8 BW en in CMR In Boek 8 BW is het rembours tamelijk summier geregeld (art. 8:1130 BW). Deze regeling vormt geen dwingend recht en daarom kon het rembours in de AVC 2002 meer in detail behandeld worden. In het eerste lid van art. 8:1130 BW wordt het risico van het innen van het rembours – en daarmee het risico dat de geadresseerde met ongedekte cheques betaalt – geheel op de vervoerder gelegd. In art. 17 lid 6 'Geen schuld van de vervoerder of diens ondergeschikten' is dat inningsrisico ten gunste van de vervoerder iets verzacht. Art. 8:1130 lid 2 BW is gelijk aan art. 17 lid 5 'Geadresseerde moet

Artikel 17

rembours voldoen' met dien verstande dat de ontvanger als genoemd in art. 8:1130 lid 2 BW in de AVC 2002 is gewijzigd in de geadresseerde.

In de CMR is het rembours nog korter geregeld (art. 21 CMR). In de CMR is alleen vastgelegd dat als de vervoerder de goederen toch aflevert zonder het rembours te innen, hij de afzender schadeloos moet stellen, onverminderd zijn verhaal op de geadresseerde. Hoewel de CMR op dit punt wel dwingend recht bevat (art. 41 CMR) heeft het bij CMR-vervoer bepaald zin om de remboursregeling van de AVC 2002 aanvullend van toepassing te verklaren nu art. 17 AVC allerlei details regelt hoe het rembours daadwerkelijk geïnd moet worden.

Speciale vrachtbrief t.b.v. rembours

Voor zendingen onder rembours bestaat er een speciale remboursvrachtbrief, in het blauw uitgevoerd.¹ Op deze vrachtbrief kan duidelijk het remboursbedrag worden ingevuld. De geadresseerde die de goederen met een dergelijke vrachtbrief ontvangt, kan direct zien dat er een rembours op de goederen rust.

Wanneer er een CMR-/AVC-vrachtbrief wordt gebruikt, zijn er speciale 'remboursstickers' verkrijgbaar bij bVa/Beurtvaartadres die op de CMR-/AVC-vrachtbrief kunnen worden geplakt en trouwens ook op de rembourszending zelf, zodat met name de geadresseerde ziet dat het om een rembourszending gaat en hij dus eerst moet betalen alvorens de goederen in ontvangst te kunnen nemen.²

Kortom, het verdient aanbeveling in geval van rembourszendingen de speciale blauwe vrachtbrief dan wel bij CMR-/AVC-vrachtbrieven de remboursstickers te gebruiken.

Rembours niet hoger dan factuurwaarde

In art. 17 lid 1 is vastgelegd dat het rembours niet hoger mag zijn dan de factuurwaarde van de goederen. Dit is gedaan om te verhinderen dat het rembours wordt misbruikt om nog oude vorderingen op de geadresseerde betaald te krijgen door een onevenredig hoog rembours op de bestelde goederen te laten rusten. En door de factuurwaarde als maximum remboursbedrag op te nemen wordt de aansprakelijkheid van de vervoerder voor schade wegens het niet innen van het rembours nog enigszins beperkt; zie nader bij art. 17 lid 6 'Geen inning van het rembours'.

1 www.beurtvaartadres.nl -> webshop -> binnenlandse AVC-vrachtbrieven -> remboursvrachtbrieven.

2 www.beurtvaartadres.nl -> webshop -> formulieren en etiketten bij het vervoer van gevaarlijke stoffen -> zoek op rembours.

Contant geld

De hoofdregel is dat het rembours in contant geld, dat wil zeggen in baar geld (bankbiljetten of munten) wordt betaald. De vervoerder hoeft geen genoegen te nemen met een particuliere cheque van de geadresseerde (dat is slechts een betalingsopdracht aan de bank die altijd kan worden ingetrokken of de bank betaalt niet bij saldotekort). Nu de door de bank onvoorwaardelijk gedekte cheques zoals de eurocheque en de girobetaalkaart, althans in Nederland, zo goed als verdwenen zijn, kan van een vervoerder niet meer gevergd worden dat hij dergelijke 'bankcheques' nog accepteert als ware het contant geld. Met name in de Zuid- en Oost-Europese landen is het voor de chauffeur vrijwel onmogelijk om na te gaan of de geadresseerde hem een particuliere cheque dan wel een onvoorwaardelijk door de bank gedekte cheque overhandigt. Probleem is wel dat bijvoorbeeld in Frankrijk rembourszendingen niet met baar geld betaald mogen worden.¹ Het is dan zaak dat afzender en vervoerder van tevoren nauwkeurig met elkaar afspreken welk type cheque de chauffeur wél mag accepteren. Daartoe biedt het laatste gedeelte van art. 17 lid 1 de mogelijkheid ("[...] tenzij de afzender de vervoerder heeft gemachtigd een andere wijze van betaling te accepteren."). Zo achtte de Rechtbank Breda² de vervoerder gehouden om het remboursbedrag aan de afzender te vergoeden nu de vervoerder zonder toestemming van de afzender in België niet gedekte cheques had geaccepteerd in plaats van baar geld zoals art. 21 CMR voorschrijft.

Let op, een betalingsbeding afkomstig uit de koopovereenkomst zoals 'Cash Against Documents' (CAD) is niet een geldig remboursbeding. Het is hoogstens een instructie aan de vervoerder om de goederen alleen af te leveren als er aan bepaalde voorwaarden is voldaan, zoals het door de geadresseerde aan de chauffeur overhandigen van specifieke documenten. Zie daarover nader bij art. 8 lid 1 'Instructies van de afzender'. Overigens is alleen zo'n vermelding van 'CAD' op de vrachtbrief niet een voldoende specifieke instructie aan de vervoerder om slechts af te leveren tegen overhandiging van documenten. Een dergelijke instructie moet duidelijk aangeven onder welke voorwaarden er wel mag worden afgeleverd of beter nog, in de instructie moet staan dat er *niet* mag worden afgeleverd tenzij er aan bepaalde voorwaarden is voldaan.

Zie voor een ingewikkelde zaak waarbij de zending textielgoederen niet mocht worden afgeleverd dan nadat de afzender de door de geadresseerde afgegeven

1 Zie Hof 's-Hertogenbosch 10 augustus 1994, ECLI:NL:GHSHE:1994:AJ2911, S&S 1995, 100.

2 Rechtbank Breda 18 juli 2000, ECLI:NL:RBBRE:2000:AJ3354, S&S 2002, 100; zie ook Rechtbank Breda 20 april 1999, ECLI:NL:RBBRE:1999:AJ3179, S&S 2001, 116.

Artikel 17

cheque, die door de vervoerder eerst per fax aan hem moest worden toegezonden, had goedgekeurd, het arrest van de Hoge Raad van 10 augustus 2001.¹

Overigens had in die zaak de afzender de cheque afgekeurd, maar ontvangt de vervoerder later die dag toch een fax op papier van de afzender met de mededeling dat de goederen toch aan de geadresseerde mochten worden afgeleverd. Die fax blijkt later een vervalsing te zijn, waarschijnlijk gemaakt door de geadresseerde. De Hoge Raad bevestigt het oordeel van het hof dat de afzender, gelet op de omstandigheden van dit geval, het risico van de vervalsing behoort te dragen. In feite betekent dit dat de vervoerder in deze specifieke zaak een geslaagd beroep op vervoerdersovermacht kan doen.²

Welke valuta?

Wanneer bijvoorbeeld bij een rembourszending naar Engeland het remboursbedrag in Euro's luidt, mag de chauffeur toch betaling in ponden accepteren (art. 6:121 lid 1 BW jo. art. 6:122 lid 1 BW). De omrekening van Euro's in ponden geschiedt naar de koers van de dag waarop betaling plaatsvindt (art. 6:124 BW). Die omrekening moet dus door de chauffeur berekend worden; koersverschillen en kosten van omwisseling komen voor risico van de vervoerder. Immers, het oorspronkelijke remboursbedrag luidde in Euro's en dat bedrag in Euro's moet de vervoerder aan de afzender betalen. Daarom is het natuurlijk veel beter om bij rembourszendingen naar niet Euro-landen zoals een aantal Oost-Europese landen, het remboursbedrag in de valuta van het land waar het rembours betaald moet worden, af te spreken. Maar waarschijnlijk zal de chauffeur in dat soort landen weer niet baar geld mogen accepteren omdat dan de kans op diefstal of verduistering veel te groot wordt.

Artikel 17 lid 2 – Geadresseerde betaalt niet zoals overeengekomen; vervoerder moet instructies vragen

Geen betaling volgens voorgeschreven betalingswijze

Deze praktische regel van art. 17 lid 2 is in de AVC 2002 nieuw toegevoegd. Als er niets anders is afgesproken moet het rembours in contant geld worden betaald (zie bij art. 17 lid 1 'Contant geld'). Wanneer de geadresseerde toch met een (bank)cheque aankomt, moet de vervoerder aan de afzender specifieke instructies vragen of hij deze (bank)cheque mag accepteren. Hetzelfde geldt als betaling door middel van een bankcheque door de afzender

1 Hoge Raad 10 augustus 2001, ECLI:NL:HR:2001:ZC3646, S&S 2003, 84, 'Geka/Van Gend & Loos'.

2 Zie hierover nader M.H. Claringbould, 'Een zorgvuldig vervoerder: hij die alle maatregelen neemt' in A.G. Castermans e.a. (red.), 'De maatman in het burgerlijk recht', Deventer: Kluwer 2008, p. 265-281, m.n. sub 2.3.

is voorgeschreven en de chauffeur niet zeker is of de door de geadresseerde aan hem overhandigde cheque wel zo'n onvoorwaardelijk door de bank gedekte cheque is. Bij twijfel moet de vervoerder contact opnemen met de afzender en instructies vragen hoe te handelen. Wordt er vervolgens afgeweken van de oorspronkelijke betalingsinstructies, dan moeten die nieuwe instructies schriftelijk aan de vervoerder gegeven worden. Zie ook de jurisprudentie bij art. 17 lid 1 'Contant geld'.

Als de vervoerder geen instructies vraagt, draagt hij het risico dat hij een verkeerde (ongedekte) cheque accepteert. De kosten die gemoeid zijn met het vragen en het uitvoeren van de instructies komen voor rekening van de afzender, tenzij deze kosten door schuld van de vervoerder zijn ontstaan. Dit is allemaal uitgebreid geregeld in dat art. 17 lid 2.

Afzender geeft geen instructies

Als de vervoerder wel om instructies betreffende het rembours vraagt maar hij krijgt ze niet, mag hij niet de goederen zomaar afleveren. Integendeel, hij is verplicht de goederen op te slaan als ware het dat de geadresseerde niet opkomt. Zie daartoe verder bij art. 21 lid 1 'Algemeen'.

Artikel 17 lid 3 – Binnen twee weken doorbetaling van het rembours aan de afzender

Doorbetaling van het rembours binnen 2 weken

In principe moet de doorbetaling *onverwijld* geschieden maar de vervoerder mag ook nog tot twee weken wachten met het doorbetalen van het rembours aan de afzender. Dat doorbetalen mag in klinkende munt maar ook door een bank- of giro-overschrijving. Dat laatste houdt natuurlijk ook in dat de betaling kan geschieden via internetbankieren.

Artikel 17 lid 4 – Aanvang van de tweewekentermijn

Aanvang termijn

De doorbetaling van het rembours moet uiterlijk binnen twee weken, te rekenen van de dag waarop de goederen zijn afgeleverd, plaatsvinden.

Artikel 17

Artikel 17 lid 5 – Verplichting van de geadresseerde om het rembourss te voldoen

Geadresseerde moet rembourss voldoen

In art. 8:1130 lid 2 BW staat dat de ontvanger het rembourss moet voldoen. In de AVC 2002 is die verplichting op de geadresseerde gelegd. Voor het verschil tussen een geadresseerde en een ontvanger, zie bij art. 1 lid 3 'Geadresseerde'. Als het goed is zal een vervoerder een remboursszending alleen maar willen afleveren aan de geadresseerde als hij het rembourss heeft betaald. De chauffeur zal dus, voordat hij tot aflevering van de goederen overgaat, de geadresseerde op de hoogte stellen dat er een rembourss op de goederen rust. De blauwe rembourssvrachtbrief of de CMR-/AVC-vrachtbrief voorzien van een remboursssticker helpt daarbij. Vervolgens is het nog steeds aan die geadresseerde of hij al dan niet wil betalen en aldus al dan niet de goederen wenst te ontvangen. Is er per ongeluk een gewone vrachtbrief (zonder remboursssticker) gebruikt en zegt de chauffeur niets over een rembourss en levert hij toch de goederen af – de geadresseerde is niet op de hoogte van het rembourss – dan is die geadresseerde ook niet verplicht het rembourss te voldoen. In dat geval heeft de vervoerder ook geen verhaal tegen de geadresseerde zoals vermeld in de laatste zin van art. 17 lid 6.

Artikel 17 lid 6 – Aflevering zonder inning van het rembourss; de vervoerder moet de schade aan de afzender vergoeden

Geen inning van het rembourss

Dat het rembourss niet geïnd wordt terwijl de goederen toch worden afgeleverd zal zich wel het meest voordoen indien er 'betaald' wordt met ongedekte cheques terwijl er niet was afgesproken dat er met cheques mocht worden betaald; de betaling moest derhalve in contant geld geschieden (art. 17 lid 1 'Contant geld'). In dat geval moet de vervoerder de werkelijk geleden schade aan de afzender vergoeden welke vergoeding niet hoger kan zijn dan het bedrag van het rembourss. En dat rembourssbedrag is weer gemaximeerd tot de factuurwaarde van de goederen (art. 17 lid 1 'Rembourss niet hoger dan factuurwaarde').

De bewijslast dat de afzender geen schade heeft geleden (de geadresseerde heeft alsnog de koopprijs voldaan) of dat de schade geringer was dan de factuurwaarde, rust op de vervoerder.

Geen schuld van de vervoerder of diens ondergeschikten

De vervoerder hoeft geen schade te vergoeden als hij bewijst dat hem (of zijn ondergeschikten) geen schuld treft dat hij niet tot innen kon overgaan. Als er niets was afgesproken over het innen van rembourss door middel van een cheque (de chauffeur mocht dus alleen baar geld accepteren) en de chauffeur

accepteert toch een cheque waarvan hij dacht dat het een bankcheque was (de bank geeft onvoorwaardelijke dekking) maar later blijkt het toch een ongedekte cheque te zijn, zal de vervoerder geen beroep op afwezigheid van schuld kunnen doen.

Moeilijker wordt het als is afgesproken dat de vervoerder een bankcheque mag accepteren en de chauffeur accepteert een 'cheque bancaire' welke cheque uiteindelijk geen onvoorwaardelijk door de bank gedekte cheque blijkt te zijn, maar een persoonlijke cheque die de bank verplicht tot betaling als er voldoende saldo op de rekening staat.

Ook dan komt het mij voor dat de vervoerder bij zulke twijfelgevallen nadere instructies moet vragen bij de afzender (zie bij art. 17 lid 2 'Geen betaling volgens voorgeschreven betalingswijze') en doet hij dat niet, zal hij op de blaren moeten zitten. Bij het innen van rembours anders dan door middel van contant geld draagt de vervoerder in eerste instantie het inningsrisico. Zijn chauffeur moet beoordelen of de aangeboden cheque conform de afspraken acceptabel is.

Er is wèl afwezigheid van schuld indien later blijkt dat het door de vervoerder geaccepteerde geld vals is of dat de met de afzender overeengekomen cheque vals is. Op dit punt wijken de AVC 2002 af van de wet (die op dit punt geen dwingend recht bevat) want zelfs als het geld vals is moet hij toch het remboursbedrag doorbetalen (" [...] door welke oorzaak dan ook [...]"), art. 8:1130 lid 1 BW).

Zie voor een bijzonder geval van afwezigheid van schuld bij de vervoerder, dat zich in die zaak vertaalde als een geslaagd beroep op vervoerdersovermacht, het bij art. 17 lid 1 'Contant geld' besproken arrest van de Hoge Raad van 10 augustus 2001.

Indien de vervoerder de schade aan de afzender heeft moeten vergoeden blijft hij verhaal houden op de geadresseerde. Maar als die geadresseerde met een ongedekte cheque heeft 'betaald' zal daar meestal weinig te halen zijn. Dat soort mensen is dikwijls met de noorderzon vertrokken.

Artikel 17 lid 7 – Remboursprovisie komt ten laste van de afzender

Remboursprovisie

De enige reden dat rembourszendingen nog bestaan, is dat de vervoerder een provisie kan krijgen tot wel 3% van het remboursbedrag.

Op de speciale, blauwe remboursvrachtbrief is rechtsboven een vakje gereserveerd om de incassoprovisie apart in te vullen. In de praktijk gebeurt

Artikel 17

dat zelden. Meestal hebben de afzender en de vervoerder afgesproken dat de vervoerder bij doorbetaling van het geïnde remboursbedrag een bepaald percentage van dat bedrag mag inhouden. Dat percentage varieert gewoonlijk tussen de 1% à 3%.

Artikel 17 lid 8 – Verjaringstermijn in geval van rembours

*Één jaar
verjaringstermijn*

Omdat het innen van het rembours niet onder de twee hoofdverplichtingen valt die een vervoerder op grond van de vervoerovereenkomst heeft (art. 9 lid 2 'Goed erin, goed eruit!' en art. 9 lid 3 'Zonder vertraging vervoeren') en het innen van het rembours hoogstens als een bijkomende verplichting bij de vervoerovereenkomst kan worden gezien, hebben de opstellers van de AVC 2002 er zekerheidshalve voor gekozen om de verjaringstermijn voor alle vorderingen uit hoofde van het remboursbeding apart te regelen.¹ Die termijn is, net zoals bij de vorderingen die gegrond zijn op de vervoerovereenkomst, gesteld op één jaar. De termijn begint te lopen met de aanvang van de dag waarop de goederen werden afgeleverd of hadden moeten zijn afgeleverd.

De afzender moet er dus op letten dat zijn vordering tegen de vervoerder tot doorbetaling van het rembours na één jaar nadat de goederen zijn afgeleverd verjaart. De vordering van de vervoerder tegen de afzender ter zake van de remboursprovisie en ook ter zake van eventuele kosten die hij heeft moeten maken om instructies op te volgen (zie bij art. 17 lid 2 'Geen betaling volgens voorgeschreven betalingswijze') verjaart eveneens na één jaar. Zelfs als de goederen niet zijn afgeleverd omdat de geadresseerde weigert het rembours te betalen, kan de vervoerder aanspraak maken op vergoeding van de extra kosten die hij heeft moeten maken om de goederen vast te houden of op te slaan ten behoeve van de afzender. De één jaar verjaringstermijn begint dan met de aanvang van de dag dat de goederen hadden moeten zijn afgeleverd.

Overigens kan deze één jaar termijn gestuit worden door een duidelijke aanmaningsbrief in de zin van art. 3:317 BW of verlengd worden conform art. 8:1701 BW. Zie over stuiting en verlenging nader bij art. 28 lid 1 'Stuiting van de verjaringstermijn'.

1 Rechtbank Rotterdam 4 mei 2005, ECLI:NL:RBROT:2005:AY9428, S&S 2006, 108, past bij een geschil over de inning van het rembours de wettelijke één jaar termijn van art. 8:1711 jo. 1714 onder c BW toe.